

TORONTÁLI KÖZLÖNY.

Egyesült „Feiso Torontai” és „Kikindai Közlöny”,
P O L I T I K A I L A P.

Megjelenik hetfőn, szerdán, pénteken és vasárnap.

A kisipar érdeke.

Nagy-Kikinda, 1897. július hó 22.

Általánosodik az egész országban a panasz. Nehéz, sőt lehetetlen a megélhetés. Zugolódna a munkások s véres napoknak vagyunk örömtelenül tanui. Zugolódna a kisiparosok. S tanui vagyunk, hogy jut tönkre a kisipar, mely annyi ezer embernek nyújtott biztos kenyeret. Pang a kereskedelem is, különösen a vidéken. Egymás után jutnak a tönk szélére a kereskedők, sorba bukna s fáradozásuk jutalma a eső, mely elnyel mindent. Szóval megindult az egész téren a pusztulás . . . .

S éppen most indult egy mozgalom a pénzügyi körökben, hogy annyi a heverő tőke, oly óriási a pénzhalmaz, mi a bankokba vándorol, hogy le kell szállítani a kamatfizetést.

A pénz tehát sok. S még sincs megélhetés? Még sincs ipar, kereskedelem? Nincs elég vállalkozás? Van iparunk, csak hogy az gyári s épp ez őli meg a kisiparunkat, mely egy két évtized előtt izmos és életerős volt. Vállalkozás pedig csakugyan nincs bennünk. Spekulálunk csak s tőkénket a kisipar, vagy a kereskedelem, avagy más tisztességes vállalat fellendítésére nem bocsátjuk ki karmaink közül. Hadd feküdjék a bankban, őrizzék a vaspántok.

A kisipar és a kereskedelem pedig csak hadd pusztuljon. Hiszen ez szaporítja a milliokat. Oh mert ezek a milliók a gyári ipar szolgálatában állanak. Sajnos, de így van. A nép legtöbb rétegeiben általános az elégtelenség, a zugolódás, a keresésképtelenség, a tönkrejutás; a pusztulás.

Sokan nem akarják ezt észrevenni. Így a kormány is igen nehezen vette észre. De azután egy küldöttség járt egyik tagjánál, a kereskedelemügyi miniszterénél, a ki látva a rettenetes bajokat, melyeknek orvoslása is rettenetes munka lehet, így szólott: Látom a veszélyt, csak hogy annyi felé látom, hogy azt sem tudom, mit cselekedjek. Önöket éri e sok baj, adják meg az utasítást nekem önmaguk.

Ma már ritkán hallhatunk ilyesmit. Egy miniszter, ki a bajt nemcsak elismeri és orvosolni akarja, hanem az orvoslást azoktól akarja megtanulni, kik azt legjobban tudják, mert hisz a baj őket éri.

Ez őszinte felszólításra legyen a felelet is őszinte. A küldöttség megmondta a baj gyógymódját a nagy közönség nevében, mondjuk el mi is, szintén a közvéleménynek óhajtván igaz tolmácsa lenni.

A megélhetést nehezé tette pénzsóvár korunk, mely újra felverte a pénz értékét, noha annak kamatlába csak alább szállhat. S a megélhetést nehezíti az általános drágaság, mely az ország közgazdasági piacait jellemzi.

S ha ehhez hozzáteszszük, hogy a keresetforrás megdőbbentően kicsiny, előtünk látjuk a baj főokát.

De menjünk tovább. A gyáripar nemcsak versenyezni akart a kisiparral hanem sikerült is azt teljesen kiszorítani, tönkre tenni. Sok országban ez így van s elkerülhetetlen. De mi nekünk a kisipar tönkretételét meg kellett volna akadályoznunk, mert itteni nagy iparunk bölesője, szülőanyja az elterjedt kisipar volt. Már pedig szabad-e a fejlődő gyermeknek éhen halatni édes anyját? S a kisipar pangása hány ezer és ezer jó magyar polgárt tett kenyérkeresésképtelenné, családjait átadva a nyomornak, a szükségnek!

Miért szegődött az államhatalom is három évtizeden át a gyáripar szolgálatába? A katonai szállításokból miért nem juttatott a kisipar képviselőinek? Juttathatnak a gyári iparnak is, de ha kell ötvenezer bakancs, 25 ezert készíthetnek százával a kisiparosoknál is. Ez esetben például 250 kisiparos jut szép keresethez.

Miért idegenkednek a kisiparosoktól, mikor azok a munkát legalább épp úgy elkészítik, mint a gyárak gépei.

S mégis viszont a kereskedelem téren mit tapasztalunk? Hogy a kereskedők szükségleti cikkeket külföldről szerzik be s oly méreg drágán, hogy szintén nem boldogulhatnak. Ehhez járul a hitei hiánya. Ugyan melyik kisiparosnak van ma például a fővárosban hitele? S melyik kereskedő kapna nagyobb hitelt egy takarékpénztártól akár váltóra is?

A kormánynak, mint az állam hatalom képviselőjének mind erre gondolni kell s ha meghallgatja a bajokat, elmondhatja a bajok módszereit, ez ország jövője érdekében orvosolja is azokat. Ha csak nem akarunk tüntetni elszegényesedésünk általánosodásával!

A karlócai kongresszus. A konfliktus csakugyan meg van a szerb egyházi kongresszus többsége és a királyi biztos közt és most már semmi kétség, hogy ezt a kongresszust is feloszlatják, még mielőtt bármit is végezhetett volna. A többség sorraiból alakult ügyrendi bizottság tegnap megtette indítványát a tárgyalások sorrendjére nézve, a mely, mint előre jeleztük, teljes felforgatása ennek a napirendnek, a melyet a királyi biztos, egyenesen ő felségére való hivatkozással követelt. Az ügyrendi bizottság ugyanakkor tiltakozást is indítványozott a királyi biztos „jogtalan” beavatkozása ellen és ezzel megpecsételte a kongresszus sorsát.

Hogy a kongresszus feloszlatása még nem történt meg, ez tisztán annak tulajdonítható, hogy az elnöklő patriárka még nem engedte meg az indítványok tárgyalását.

H I R E K.

Nagy-Kikinda, 1897. július hó 22.

Uj pénzügyigazgató. Ő felsége a király, B r a u n Vilmos pénzügyi titkár és nagy-beeskereki pénzügyigazgató helyettesét a hetedik fizetési osztály harmadik fokozatába

való sorozással m. kir. pénzügyi tanácsos-sá és nagy-beeskereki pénzügyigazgatóvá kinevezte.

Kinevezés. Torontál vármegye főispánja Hertelendy Ferencet köz. fogalmazó gyakornoknak kinevezte és a központba osztotta be.

Magyar színház. Említettük, hogy P e t e r d y Sándor szintársulatával szombaton kezd meg a K a d a testvérek színterében egy hónapra tervezett színelőadásait. Az érkező társulatot nem ismerjük, tagjai nagybárra idegenre és Kikindán még nem játszottak. Különb az az egyedüli körülmény a mi a közönségre július hó végével, 35 fokos kanikulában is némi vonzerőt gyakorolhat. Az előadásokat „Niobé”-vel kezd meg a társulat. A bérletgyűjtést F ü r e d i Károly, a társulat titkára eszközözi.

Keresk, iskolai növendékek önkéntessége. A vallás- és közoktatásügyi miniszter rendkívül fontos körrendeletet küldött a felső kereskedelmi iskolák igazgatóihoz, a melyben a miniszter kimondja, hogy a jövőben egy évi önkéntesi kedvezményre nem tarthatnak igényt az akár külföldi, akár ausztriai kereskedelmi tanintézetet végzett ifjak, mert ezen intézetekben a magyar irodalmat és történetet a tanulóknak nem adják elő a kellő mértékben. A miniszternek ez a rendelete különösen abból a szempontból érdemel figyelmet, hogy a magyar ifjak a hazai tanintézeteket fogják látogatni — a melyek semmivel sem állanak alacsonyabb nívón a külföldiekénél.

A pancsova—bavanistei vasut. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a pancsova—petrovoszellói h. é. vasut részvénytársaságnak a Pancsovától Bavanisteig vezetendő h. é. vasut építésére a mult évben kiadott előmunkálati engedély érvényességét egy évre meghosszabbította.

A Torontál vármegyei közművelődési egyesület f. hó 19-én tartotta idej. közgyűlését Nagy Beeskereken Kovách Agost kir. tanácsos elnök elnöklete alatt. Az igazgatóság jelentése szerint az egyesület a Karácsonyalapítvány kamataiból 38 frtot osztott ki oly tanulóknak, kik a magyar nyelvben jó előmenetelt mutatottak. A magyar szintársulatnak 50 frt segélyt adott az egyesület. Az egyesületnek 605 tagja van. Az egyesületnek Rédl és Bányai tanítók által vezetett ingyenes magyar nyelvű tanfolyamában 78 polgár vett sikerrel részt. Az egyesületi vagyon 6618 frt. A bevételek a mult évben 750 frtra rugtak, a kiadások 409 frtra. A hátralékok 3500 frtot tesznek. A jövő évre 531 frt kiadást irányoztak elő. A közgyűlés Kovách Agost kir. tanácsos, egyesületi elnöknek és Steinbach Antal kir. tanácsos, tanfelügyelő, egyesületi igazgatónak, odaadó fáradozásukért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott s ezzel az ülés véget ért.

A gazdasági egyletből. A torontálme-gyei gazdasági egyesület fajbaromfi és galamb-kiállítására alkalmával a jury tudvalevőleg számos oklevelet és egyéb jutalmat szavazott meg a kiállítóknak. A gazdasági egylet elkészítette már a rendkívül díszes kiállítású díszokleveleket, elismerő okleveleket és érmekeket, melyeket mostan küld szét a tulajdonosoknak, akik bizonyára kedves emlék gyanánt fogják venni a pazar szép kartonlapokat.

Szlavianszkyék szerdán este tartották meg második és utolsó hangversenyüket. Már első este sem volt sok a közönség, szerdán este pedig nem is volt közönség. Ha volt 50 ember, hát sok volt. Szlavianszkyék azonban annak dacára ép oly

